

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 4686/2022
29.03.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Оливера Марешаић, адвокат из ..., против тужене „ProCredit bank“ а.д. Београд, чији су пуномоћници Драган Карановић, Милан Лазић, Ивана Дишовић и Александра Петровић, адвокати из ..., ради поништаја споразума и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2899/20 од 30.03.2022. године, у седници одржаној 29.03.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2899/20 од 30.03.2022. године.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П1 750/17 од 28.02.2020. године, ставом I изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца АА из ..., па је као незаконит, поништен споразум о престанку радног односа закључен између њега и тужене 02.04.2009. године, на основу ког је тужиоцу престао радни однос 02.05.2009. године код тужене, као и анекс тог споразума којим је тужиоцу престао радни однос 12.05.2009. године и обавезана је тужена да тужиоца врати на рад. Ставом II изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца ББ из ..., па је као незаконит, поништен споразум о престанку радног односа закључен између њега и тужене 02.04.2009. године, на основу ког је тужиоцу престао радни однос код тужене 02.05.2009. године, па је тужена обавезана да тужиоца врати на рад. Ставом III изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље ВВ из ..., па је поништен, као незаконит, споразум о престанку радног односа закључен између ње и тужене 02.04.2009. године на основу ког је тужиљи престао радни однос 02.05.2009. године, па је тужена обавезана да тужиљу врати на рад. Ставом IV изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужилаца који се односи на накнаду трошкова поступка, па је тужена обавезана да им, као солидарним повериоцима по том основу исплати износ од 786.000,00 динара. Ставом V одбијен је део захтева тужилаца који се односи на накнаду трошкова поступка од досуђеног а до траженог износа од 997.600,00 динара, за износ од 211.600,00 динара. Ставом VI

изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова поступка у износу од 72.000,00 динара.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гж1 2899/20 од 30.03.2022. године, ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио пресуду Трећег основног суда у Београду П1 750/17 од 28.02.2020. године, у ставу првом, другом, трећем, четвртм и шестом изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11... 18/20) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а наводима ревизије тужене не указује се на неку другу битну повреду прописану одредбом члана 407. став 1. тачка 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су били у радном односу на неодређено време код тужене и то: тужилац АА на основу закљученог уговора о раду од 01.01.2005. године на радном месту шефа благајне у експозитури ..., тако што је анексом од 01.12.2005. године премештен у експозитуру ... од 12.12.2005. године; тужилац ББ на основу закљученог уговора о раду од 03.10.2005. године на пословима кредитног службеника у експозитури ..., тако што је анексом од 01.12.2005. године премештен у експозитуру ... почев од 12.12.2005. године и тужилца ВВ на основу уговора о раду од 30.05.2007. године на радном месту приправник – благајник у експозитури ..., тако што је анексом од 01.06.2008. године распоређена на послове службеника оперативне подршке у експозитури Сви тужиоци су потписали оспорене Споразуме о престанку радног односа након што су позвани на састанак са регионалним директором за подручје ..., ГГ и регионалним менаџером за подручје ..., ДД, 02.05.2009. године. У споразумима о престанку радног односа, који су са туженом банком закључили тужиоци ББ и ВВ 02.04.2009. године, наведено је да је Споразум закључен на основу одредбе члана 177. став 1. и 192. Закона о раду, тако што је у члану 2. Споразума одређено да тужиоцима радни однос код послодавца престаје 02.05.2009. године и да потписом овог споразума уговорне стране сагласно констатују да је послодавац писаним путем у прилогу споразума обавестио запосленог о последицама закључења споразума на остваривање права за случај незапослености. Тужилац АА је такође са туженом банком закључио Споразум о престанку радног односа, исте садржине, при чему је он поднео и захтев за издавање препоруке која му је потребна за заснивање радног односа у ... банци. Председник Извршног одбора тужене је тужиоцу АА издао препоруку у којој је наведено да је он био запослен код тужене у периоду од 01.10.2002. године до 02.05.2009. године на пословима благајника, а касније на пословима главног благајника у експозитури ... и да је за време рада код тужене се показао као веома савесна и одговорна особа, те да је радне задатке извршавао прецизно у задатим временским роковима и показао добре организационе способности, па га је тужена препоручила као вредног и поузданог радника имајући у виду све

квалитете које је показао током радног односа код тужене. Тужиоци су у својим исказима детаљно и сагласно описали начин на који су позвани на састанак на коме су сви потписали предметне Споразуме о престанку радног односа, тако што нису знали тачан повод састанка, будући да претходно нису разговарали са директорима својих филијала због чега иду на разговор у централу, чак су мислили да се ради о унапређењу, а нису били упознати ни са начинима престанка радног односа. Потписивање споразума сви тужиоци су правдали тиме што нису знали шта се све уноси у радну књижицу запосленог, те да нису желели да им буде уписано да су добили отказ. С тим у вези, АА се изјаснио да му је ГГ указала да ако не потпише споразум, онда ће му у радној књижици бити уписане лоше карактеристике, па ће имати мале шансе за следећи посао, док се тужилац ББ изјаснио да му је на састанку речено да банка није задовољна његовим радом, да је време за растанак, те да је најбољи начин да се то обави преко споразумног раскида радног односа, јер уколико му банка да отказ, та напомена ће му стајати у радној књижици и утицати на његово будуће запослење. Тужила ВВ се изјаснила да је на састанку речено да ће у случају потписивања споразума раскида радног односа добити препоруку и новчану накнаду са бироа, а супротном ће се отказ убележити у књижицу и неће добити препоруку. Пре потписивања оспорених споразума, тужена тужиоце није писаним путем обавестила о последицама за случај незапослености, већ је то учињено истовремено уз потписивање споразума. Регионални менаџер тужене, ДД се у свом исказу изјаснио да је иначе пракса у банци била да руководиоци запосленима у првој истанци разјасне околности и понуде споразумни раскид и тек онда имају разговор са вишом инстанцом, међутим, у овом случају постојао је огроман притисак из менаџмента банке да „како знају и умеју“ убеди одређене запослене да споразумно раскину радни однос, због чега је тим запосленима, на разговорима, саопштано да их банка више не види на њиховим радним местима, да незадовољавају својим радом, па им је указивано да уколико не потпишу споразумни раскид радног односа, у радним књижицама ће се убележити да су добили отказ.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужилаца усвојили и поништили предметне споразуме о престанку радног односа, па су тужену обавезали да тужиоце врати на рад, применом одредбе члана 175. став 1. тачка 3, 177. став 1. и 2. и 191. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 54/09).

По мишљењу првостепеног суда, закључивање оспорених споразума није извршено у прописаној процедури и није представљало слободно изражену вољу тужилаца која је формирана њиховим довођењем у заблуду нетачним приказивањем чињенице о уношењу негативних података у радну књижицу, што је забрањено. Такође условљавање добијања препоруке за нови посао потписивањем споразума, јасно говори о утицају на вољу тужилаца, а посебно код чињенице да тужиоци претходно нису разговарали са директорима својих филијала, нити су знали због чега иду на разговор у централу банке, па су они, по мишљењу првостепеног суда, закључењем предметних споразума о престанку радног односа били изиграни и преварени. По мишљењу тог суда, у питању је био притисак таквог интензитета да је спречио тужиоце да слободно формирају вољу и да разложно размисле и донесу одлуку у вези са потписивањем споразума, а поступање руководиоца банке, са описаним инструкцијама, не може се сматрати уобичајеним стандардима понашања. Последица незаконитог престанка радног односа је реинтеграција тужилаца, односно обавеза тужене да их врати на рад на основу одредбе члана 191. став 1. Закона о раду.

По мишљењу другостепеног суда, у конкретном случају је несумњиво утврђено да пре закључења споразума о престанку радног односа, који су закључени између парничних странака 02.04.2009. године, није поштована законска процедура из члана 177. став 2. Закона о раду, у смислу да је тужена пре закључења споразумног раскида радног односа, писаним путем обавестила тужиоца о последицама до којих тада долази, односно на чињеницу да споразумни престанак радног односа искључује право на новчану накнаду за случај незапослености, као и право на пензијско и инвалидско осигурање.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Одредбом члана 175. став 1. тачка 3. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14), прописано је да радни однос престаје, између осталог, споразумом између запосленог и послодавца. Споразумни престанак радног односа прописан је у одредби члана 177. истог Закона, тако што радни однос може да престане на основу писаног споразума послодавца и запосленог. Пре потписивања споразума, послодавац је дужан да запосленог писаним путем обавести о последицама до којих долази у остваривању права за случај незапослености (став 2). Правне последице незаконитог престанка радног односа прописане су одредбом члана 191. став 1. Закона о раду, тако што ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, на захтев запосленог, одлучиће да се запослени врати на рад, да му се исплати накнада штете и уплате припадајући доприноси за обавезно социјално осигурање за период у коме запослени није радио.

У конкретном случају, тужиоци туженој, као послодавцу, нису доставили предлог за споразумни раскид радног односа, нити им је био познат разлог због кога су позвани у централу тужене банке. Тужена је, на састанку тужилаца са овлашћеним представницима банке 02.04.2009. године, тужиоцима указала да банка није задовољна њиховим радом и тражила од њих да потпишу споразумни предлог за престанак радног односа, иако код тужилаца није постојала воља да им престане радни однос код тужене. Поступак споразумног престанка радног односа започиње предлогом једне од страна у ком подносилац предлога предлаже споразумни раскид уговора о раду, а предлогом, се у зависности од подносиоца предлога, оставља рок за изјашњење. Уколико друга страна прихвати предлог за споразумни престанак радног односа регулисање међусобни права и обавеза уговорних страна се регулише споразумом о престанку радног односа који мора бити закључен у писаној форми, уз обавезу послодавца да запосленог, такође у писаној форми, обавести о последицама до којих долази у остваривању права за случај незапослености. Дакле, код споразумног престанка радног односа појављају се као релевантни акти, предлог послодавца или запосленог за споразумни престанак радног односа, споразум о престанку радног односа и обавештење о последицама у остваривању права за случај незапослености.

У конкретном случају, није постојала воља тужилаца да им престане радни однос код туженог, па они нису туженој поднели предлог за споразумни престанак радног односа, нити је такав предлог њима поднела банка (тужена), као послодавац, која, с тим у вези, пре закључења споразумног раскида радног односа са тужиоцима, њих није, писаним путем обавестила о последицама до којих тада долази, односно на чињеницу да споразумни престанак радног односа искључује право на новчану

накнаду за случај незапослености, као и право на пензијско и инвалидско осигурање. Тужиоцима је, од стране овлашћених руководиоца тужене, предочено да банка није задовољна њиховим радом, па је од њих тражено да потпишу споразумни предлог за престанак радног односа, који су они и потписали, међутим, тај споразум није био производ подударне воље послодавца и запосленог, која треба да буде изражена слободно, јасно, недвосмислено и без мана воље. Код таквог стања ствари, правилно су нижестепени судови закључили да је тужиоцима незаконито престао радни однос код тужене, па је тужену обавезао да их врати на рад, а тужена неосновано у ревизији побија правилност примене материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку, имајући у виду његов исход.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић**